

Český jazyk a literatura – 1. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět je realizován:

1. třída - 7 vyučovacích hodin
2. třída - 7 vyučovacích hodin
3. třída - 7 vyučovacích hodin
4. třída - 7 vyučovacích hodin
5. třída - 7 vyučovacích hodin

Každá vyučovací hodina trvá 45 minut. Žáci jsou během vyučovací hodiny zpravidla ve třídě, kde probíhají různé vyučovací formy a jsou uplatňovány různé metody (přímá práce s učitelem, práce ve dvojici, skupinová spolupráce, samostatná práce, samostatná činnost za pomoci asistenta pedagoga; práce s učebnicí, sešitem, pracovními listy, nástěnnými tabulemi, příručními tabulkami, přehledy učiva a dalšími pomůckami; činnosti v lavici, na koberci, u tabule). Dále mohou být realizovány aktivity, které podporují a rozvíjejí vztah žáků k mateřskému jazyku a četbě (návštěva městské i školní knihovny, účast na akcích pořádaných městem či městskou knihovnou – např. pasování na čtenáře, přednášky, návštěvy divadelních představení atp.).

Budou rozvíjeny a podporovány individuální schopnosti žáků v oblasti rozvoje čtenářské a informační gramotnosti a kultivovaného písemného projevu. S ohledem na speciální vzdělávací potřeby žáků může být realizován nácvik čtení metodou splývavého čtení (např. s využitím metodiky Sfumato) a psaní písmem Comenia Script.

Vzdělávací obsah předmětu:

Vzdělávací obor Český jazyk a literatura (potažmo celá vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace) zaujímá naprosto stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Úroveň jazykové kultury vypovídá o všeobecné vyspělosti žáka – absolventa základního vzdělávání.

Žák je vybavován znalostmi a dovednostmi, jež mu umožňují správně vnímat jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat a prosazovat výsledky svého poznávání.

Získané dovednosti nejsou potřebné toliko pro samotné kvalitní jazykové vzdělání, jsou důležité též pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání.

Vzdělávací obsah má komplexní charakter. Dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se dělí do tří základních složek, a to na Jazykovou výchovu, Komunikační a slohovou výchovu a Literární výchovu, nicméně ve výuce se většinou tyto tři složky vzájemně prolínají.

Průřezová témata zařazená v daném předmětu:

- **OSV (Osobnostní rozvoj) – Rozvoj schopností poznávání** – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium
- **OSV (Osobnostní rozvoj) – Sebepoznání a sebepojetí** – moje vztahy k druhým lidem
- **OSV (Osobnostní rozvoj) – Kreativita** – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnost nápadů, originalita)
- **OSV (Sociální rozvoj) – Poznávání lidí** – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí
- **OSV (Sociální rozvoj) – Mezilidské vztahy** – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc, vztahy a naše skupina/třída
- **OSV (Sociální rozvoj) – Komunikace** – cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení

v neverbálním sdělování); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost atp.)

- **OSV (Sociální rozvoj) – Kooperace a kompetice** – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky atp.)
- **OSV (Morální rozvoj) – Hodnoty, postoje, praktická etika** – analýza vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí
- **VDO – Občanská společnost a škola** – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole
- **VMEGS – Evropa a svět nás zajímá** – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; naši sousedé v Evropě
- **MdV (Receptivní činnosti) – Vnímání mediálních sdělení** – rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních, nepřesné či nepravdivé informace v médiích, klamavá reklama
- **MdV (Produktivní činnosti) – Práce v realizačním týmu** – utváření týmu, komunikace a spolupráce v týmu, rozdělení si úkolů

Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni předmětu

Kompetence k učení

- vedeme žáky k poznávání smyslu a cíle učení, k pozitivnímu vztahu k učení
- uvádíme učivo do souvislostí, propojujeme do větší šíře poznatky z různých vzdělávacích oblastí
- společně se žáky pracujeme s literaturou – učebnicemi, pracovními sešity, knihami, encyklopediemi, slovníky, časopisy, novinami (čteme, řešíme zadání úkolů, vyhledáváme, třídíme, srovnáváme, analyzujeme informace)

Kompetence k řešení problémů

- umožňujeme žákům vyjádřit názor, souhlas i nesouhlas, případně také formulovat problém v klidné a přátelské atmosféře
- vybízíme žáky ke správnému pojmenovávání, popisu problému
- učíme je plánovat řešení úloh a zadání
- učíme je používat různé zdroje při řešení zadaných problémů (přehledy učiva, počítač ...)

Kompetence komunikativní

- vytváříme příležitosti pro nácvik kultivovaného ústního i písemného projevu
- vedeme žáky ke srozumitelnému logicky uspořádanému a výstižnému ústnímu i písemnému vyjadřování (ve spisovné podobě)
- učíme žáky pravidlům diskuse a pravidlům spolupráce ve skupině
- podněcujeme žáky k praktickému využívání informací získaných z textu
- snažíme se o to, aby žáci uplatňovali vhodné prostředky komunikace, vyjadřovali vlastní myšlenky, názory a postoje, zaujímal a obhajovali vlastní postoje
- nebráníme žákům (přiměřeně) obhajovat svá práva

Kompetence sociální a personální

- umožňujeme žákům co nejčastější spolupráci ve dvojicích a skupinách, aby se naučili přijímat role a zodpovědnost, aby měli možnost ovlivňovat kvalitu společné práce
- spolupodílíme se na utváření příjemné pohody na základě vzájemné ohleduplnosti a úcty při jednání s jinými lidmi
- snažíme se budovat a upevňovat dobré mezilidské vztahy, učíme se poskytnout pomoc, či o ni požádat

Kompetence občanské

- snažíme se podporovat u žáků schopnost empatie a dovednost respektovat přesvědčení a rozdílné názory jiných osob
- vedeme žáky k tomu, aby si byli vědomi svých práv i povinností
- respektujeme, chráníme a oceňujeme naše tradice, umělecká díla a skvosty české literatury
- podporujeme a vedeme žáky k účasti na literárních a recitačních soutěžích a přehlídkách

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k dodržování určených pravidel, plnění povinností a úkolů
- připravujeme nové situace (netypické postupy, metody, zadání či plnění úkolů ...) a vedeme žáky k adaptaci na změněné pracovní podmínky
- učíme žáky efektivnímu organizování práce a také spolupráce ve skupině

Kompetence digitální

- snažíme se o to, aby žáci uplatňovali základní hygienické návyky spojené se psaním, včetně návyků spojených s používáním digitálních technologií
- učíme žáky číst krátké texty s porozuměním včetně textů elektronických a reprodukovat je
- vedeme žáky k využívání vybrané formy elektronické komunikace, k osvojení pravidel bezpečného a zdraví neohrožujícího chování při elektronické komunikaci
- učíme žáky psát správně a přehledně jednoduchá sdělení i v elektronické podobě